

Sygn. akt II Ca 685/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2015 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA w SO Arkadiusz Lisiecki (spr.)
Sędziowie:	SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSR del. Monika Cichocka
Protokolant:	Paulina Neyman

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 października 2015 roku

sprawy z wniosku T. G.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Radomsku z dnia 15 lipca 2015 roku, sygn. akt I Ns 630/12

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **zasądzić od wnioskodawcy T. G. na rzecz uczestnika (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L. kwotę 120,00 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą.**

SSA w SO Arkadiusz Lisiecki

SSA w SO Grzegorz Ślęzak SSR Monika Cichocka

Sygn. akt II Ca 685/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawca T. G. wnosił o ustanowienie za wynagrodzeniem w kwocie 81900,00 zł na rzecz uczestnika (...) SA z siedzibą w L. służebności przesyłu na nieruchomości położonej w miejscowości S., gmina G. oznaczonej numerami działek (...), dla których jest prowadzona w Sądzie Rejonowym w Radomsku księga wieczysta (...), polegającej na prawie swobodnego dostępu do urządzeń sieci energetycznej należącej do uczestnika w tym dokonywaniu napraw i konserwacji oraz zapewnienia drogi dojazdowej do urządzeń sieci.

Uczestnik postępowania w odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie wniosku z uwagi na zasiedzenie służebności.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Radomsku oddalił wniosek, uznał, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w niniejszej sprawie we własnym zakresie oraz nakazał ściągnąć od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa kasa Sądu Rejonowego w Radomsku kwotę 1.584,07 zł tytułem kosztów sądowych w zakresie wydatków tymczasowo wyłożonych z rachunku sum budżetowych Skarbu Państwa.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

Strefa konieczna do wykonywania służebności przesyłu, polegająca na prawie swobodnego dostępu do urządzeń sieci energetycznej, należącej do uczestnika (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L., a w tym dokonywanie jej napraw i konserwacji oraz zapewnienia drogi dojazdowej do urządzeń sieci na działkach oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) położonymi w S., to pas technologiczny wzdłuż przebiegającej linii energetycznej (...), przy długości pasa 315 m i szerokości 12 m, po 6 m po obu stronach linii, licząc od jej osi (środku słupa) oraz długości drogi dojazdowej do urządzeń sieci ok. 110 m i szerokości 3,0 m.

Prawidłowa organizacja eksploatacji tych urządzeń wiąże się z koniecznością wykonywania przez brygady konserwacyjne czynności eksploatacyjnych (okresowych oględzin, przeglądów, badań i pomiarów), a także usuwania awarii.

Strefa konieczna do wykonywania służebności przesyłu, pozwalająca bezpiecznie użytkować działki oznaczone numerami ewidencyjnymi (...) położonymi w S., to strefa konieczna do wykonywania służebności przesyłu, polegająca na prawie swobodnego dostępu do urządzeń sieci energetycznej.

Linia energetyczna nie wpływa negatywnie na organizm ludzki. Emitujące pola elektromagnetyczne są tak znikome, że przepisy prawne nie wymagają od prowadzącego instalację wykonywania pomiarów.

Usytuowana linia energetyczna (...) ogranicza właściciela gruntów do swobodnego korzystania z praw własności działki min. ograniczając możliwość budowy budynków mieszkalnych i gospodarczych w obrębie tego pasa.

Własność nieruchomości składającej się z działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) i położonymi w S., nabył T. G. dnia 28 listopada 1990 r., od Skarbu Państwa.

W dniu 8 grudnia 1978 r. nastąpił odbiór techniczny i przekazanie do eksploatacji robót inwestycyjnych po kapitalnym remoncie linii energetycznej na działkach oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) położonymi w S..

Mając tak poczynione ustalenia faktyczne Sąd Rejonowy uznał, że wniosek nie jest zasadny.

Niespornym jest między uczestnikami, że na nieruchomości wnioskodawców znajdują się urządzenia energetyczne należąca do uczestnika, a to linia energetyczna o napięciu (...). Łączna długość sieci energetycznej uczestnika przebiegającej przez nieruchomość wnioskodawcy wynosi około 315 m. W dniu 8 grudnia 1978 r. nastąpił odbiór techniczny i przekazanie do eksploatacji robót inwestycyjnych po kapitalnym remoncie linii energetycznej na działkach oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...), położonymi w S..

Wnioskodawca nabył w roku 1990 od Skarbu Państwa działki oznaczone numerami ewidencyjnymi (...) położone w S. wiedząc, że znajduje się na nich linia energetyczna. Urządzenia w postaci linii energetycznej ze słupami są urządzeniami widocznymi i trwałymi. Wobec linii energetycznej na przestrzeni lat w jakich istnieje, wykonywane były przez przedsiębiorstwo energetyczne działania wchodzące obecnie w sferę własności wnioskodawcy, sprowadzające się do wejścia, wjazdu i korzystania do celów czynności eksploatacyjnych i innych, wykonywanych przez pracowników przedsiębiorstwa. Działali oni w granicach uprawnienia do dostępu do linii, stacji i innych urządzeń energetycznych i nie doznawali w granicach tych czynności ograniczeń ze strony właściciela działki. Oznacza to, że wnioskodawcy od daty nabycia działki z obciążeniem w postaci linii i słupów a poprzednio ich poprzednicy prawni, znosili

władztwo przedsiębiorstwa energetycznego w zakresie istnienia urządzeń energetycznych i korzystania z nich przez przedsiębiorstwo energetyczne.

Uczestnik (...) w Ł. zgłosiła zarzut zasiedzenia służebności gruntowej, odpowiadającej obecnie pojęciu służebności przesyłu.

(...) uzyskało w 1975 r. nazwę Zakład (...), następnie w 1989 r. Zakład (...) w Ł., a w 1993 r. przekształcono je w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa o nazwie Zakład (...) Spółka Akcyjna w Ł.. Z dniem 15.12.2008 r. spółka ta dokonała zmiany nazwy na (...) Spółka Akcyjna, stając się z dniem 1 września 2010 r. oddziałem spółki (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł., jako (...) w Ł.. Istnieje zatem kontynuacja następstwa prawnego obecnej spółki, będącej uczestnikiem w niniejszej sprawie.

Podstawą prawną działania zakładów energetycznych była najczęściej ustawa z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji miast i osiedli (jedn. tekst Dz. U. z 1954 r. Nr 32 poz. 135), a posiadaczem nieruchomości (tzw. operatywny zarząd) było przedsiębiorstwo państwowe. Działo ono w dobrej wierze na podstawie obowiązujących wówczas przepisów, w dacie montażu sieci energetycznej. Późniejsza zła wiara, jeśli by nawet ku niej były podstawy, nie ma już znaczenia.

W realiach XXI wieku nie można zapomnieć o stronie prawnej i gospodarczo -politycznej tego okresu, w którym powszechnie instalowane były różne media, zwłaszcza linie energetyczne na gruntach państwowych przez przedsiębiorstwa państwowe. Trudno oczekiwać, aby w warunkach obowiązywania do 1989 r. na gruncie Konstytucji z 1952 r. oraz ówczesnego art. 128 k.c. i zasady jedności własności państwowej, w ramach podmiotów tej własności musiały być, dla skuteczności wykonywania uprawnień wydawane decyzje administracyjne, upoważniające do korzystania przez państwowe podmioty z własności państwowej. Nie można zachowania ówczesnych organów administracji państwowej oceniać według dzisiejszych standardów demokratycznego państwa prawa i zasad Konstytucji III Rzeczypospolitej z 1997 r. Nawet komercjalizacja i prywatyzacja przedsiębiorstw państwowych rozpoczęta od ustawy z 1990 r. oraz zniesienie w 1989 r. zasady jedności własności państwowej, nie mogły spowodować inicjatywy powszechnego nadawania tytułów prawnych podmiotom państwowym, przez organy administracji państwowej do korzystania z gruntów państwowych.

Za zachowaniem poprzedników prawnych uczestnika przemawia dobra wiara, która jest ustawowo domniemana (art. 7 k.c.). Twierdzenie o złej wierze w chwili objęcia w posiadanie nieruchomości należącej obecnie do wnioskodawcy winno zostać uczestnikowi dowiedzione (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 560/08), co nie miało miejsca.

Oceniając obiektywnie dokonaną przez wnioskodawcę i Skarb Państwa transakcję sprzedaży i kupna nieruchomości przyjąć należy, że racjonalność zachowania stron przemawia za uznaniem, iż w cenie zawieranej umowy powinny zostać uwzględnione ograniczenia korzystania z nabywanej nieruchomości, ze względu na istniejące na niej urządzenia elektroenergetyczne. Cena powinna być do tego dostosowana.

Należy przyjąć, że (...) S.A. z siedzibą w Ł. nabyła przez zasiedzenie służebność przesyłu, przy czym początek biegu terminu zasiedzenia należy określić na datę 28 listopada 1990 r., będącej datą zakupu nieruchomości obciążonej przez wnioskodawcę, a koniec biegu terminu zasiedzenia określić na 28 listopada 2010 r., polegającą na prawie korzystania z posadowionych na nieruchomościach oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) położonych w Ł. trwałych oraz widocznych urządzeń energetycznych, z prawem nieograniczonego dostępu do tych urządzeń w celu ich bieżącej konserwacji.

Przejęcie mienia i przedsiębiorstwa poprzednika oznacza z mocy art. 44 k.c. i art. 551 k.c. przejście na następców prawnych również służebności przesyłu, jako prawa rzeczowego o charakterze majątkowym do korzystania z nieruchomości cudzej. Dla stwierdzenia nabycia własności nieruchomości w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa nie ma znaczenia, że nieruchomości posiadały kolejno różne jednostki państwowe i żadna z nich nie była posiadaczem przez okres wymagany do nabycia własności przez zasiedzenie. Istotne jest jedynie, aby łączny okres posiadania przez

te podmioty był wystarczający do zasiedzenia przez Skarb Państwa. Stwierdzeniu zasiedzenia tego rodzaju służebności gruntowej nie stoi na przeszkodzie fakt, że służebność przesyłu została włączona do k.c. przepisami art. 305¹ -305⁴ k.c. dopiero ustawą z dnia 30 maja 2008 r. - Dz. U. Nr 116, poz. 731).

W okresie przed wejściem w życie nowelizacji kodeksu cywilnego znoszącej zasady tzw. jednolitej własności państwowej, czyli przed dniem 1 lutego 1989 r., państwowe osoby prawne (w tym przedsiębiorstwa państwowe) wykonywały uprawnienia związane / własnością nieruchomości wprawdzie we własnym imieniu, ale na rzecz Skarbu Państwa jako jedynego dysponenta własności państwowej. Dlatego też skutki prawne związane / posiadaniem samoistnym w tamtym okresie przez przedsiębiorstwo państwowi nieruchomości, mogły powstać tylko na rzecz Skarbu Państwa, a nie na rzecz tego

Skoro zatem w zakresie służebności przesyłu uczestnik (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. nabył to prawo w drodze zasiedzenia z dniem 28 listopada 2010 r., wniosek o ustanowienie służebności przesyłu należało oddalić.

Wydatki poniesione tymczasowo przez Skarb Państwa należało ściągnąć od wnioskodawcy na podstawie przepisu art. 113 § 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.).

O kosztach sąd orzekł na podstawie przepisu art. 520 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł wnioskodawca zaskarżając je w całości, zarzucając mu:

I. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1) art. 172 k.c. w zw. z art. 292 k.c. oraz z art. 305⁴ k.c. poprzez ich błędną wykładnię w związku z przyjęciem, że uczestnik i jego poprzednicy prawni posiadali przedmiotową służebność w dobrej wierze, podczas gdy było to posiadanie w złej wierze, co skutkowało również błędnym obliczeniem terminu koniecznego do zasiedzenia przedmiotowej służebności;

2) art. 7 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w związku z przyjęciem domniemania dobrej wiary w zakresie posiadania przez uczestnika jak i jego poprzedników prawnych przedmiotowej służebności na nieruchomości wnioskodawcy, podczas gdy domniemanie to zostało przez wnioskodawcę skutecznie obalone.

II. naruszenie przepisów prawa procesowego tj.:

1. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez wadliwe sformułowanie uzasadnienia postanowienia, które uniemożliwia rzeczowe podniesienie zarzutów wobec zaskarżonego postanowienia, a mianowicie:

- brak wyjaśnienia podstawy prawnej postanowienia oraz brak przytoczenia przepisu prawa, na którym Sąd się oparł, podczas gdy Sąd sporządzając takowe uzasadnienie powinien wskazać na podstawie jakiego przepisu oddalił wniosek wnioskodawcy o ustanowienie służebności przesyłu, ponadto powinien odpowiednio wyjaśnić, dlaczego dany przepis zastosował, czyli dokonać wykładni tego przepisu, czego Sąd I instancji w zakresie ustalenia dobrej wiary posiadacza służebności w ogóle nie uczynił;
- powołanie się na domniemanie prawne, wynikające z art. 7 k.c, bez wskazania przyczyn, dla których Sąd uznał, że domniemanie to nie zostało wzruszone pomimo, że wnioskodawca wykazał, że domniemanie to nie ma zastosowania w nn. sprawie;

2. art. 229 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że uczestnik posiadał urządzenia przesyłowe na nieruchomości wnioskodawcy w dobrej wierze, podczas gdy uczestnik w piśmie z dnia 5 listopada 2012 r. przyznał, że uczestnik i jego poprzednicy prawni korzystali z nieruchomości wnioskodawcy w złej wierze, wskazując początkowy termin zasiedzenia jako 8 grudnia 1978 r., a termin końcowy jako 8 grudnia 2008 r., czego uczestnik nie kwestionował również w dalszym toku postępowania przed Sądem I instancji, a posiadanie przez uczestnika przedmiotowej

służebności w złej wierze potwierdził również wnioskodawca, co stanowi okoliczność przyznaną, nie wymagającą dowodzenia. Sąd I instancji w ww. sytuacji wymagał natomiast dowiedzenia przez wnioskodawcę złej wiary uczestnika;

3. art. 520 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w związku z orzeczeniem, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie, podczas gdy interesy wnioskodawcy i uczestnika były sprzeczne.

III. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia, w związku z ustaleniem przez Sąd I instancji, że pracownicy uczestnika działali w granicach uprawnienia do dostępu do linii, stacji i innych urządzeń energetycznych i nie doznawali w granicach tych czynności ograniczeń ze strony właścicieli działki, podczas gdy zupełnie inny stan faktyczny wynika z zeznań W. G. i T. G., których to zeznań zresztą Sąd I instancji w ogóle nie wziął pod uwagę, nie wskazując nawet, dlaczego odmówił im wiarygodności.

Biorąc pod uwagę powyższe apelujący wnosil o:

1) zmianę postanowienia poprzez ustanowienie za wynagrodzeniem w kwocie 66.115,00 zł na rzecz uczestnika służebności przesyłu na położonej w miejscowości S., gmina G., powiat (...) nieruchomości wnioskodawcy oznaczonej działkami nr (...) dla której Sąd Rejonowy w Radomsku prowadzi księgę wieczystą nr (...), polegającej na prawie swobodnego dostępu do urządzeń sieci energetycznej należącej do uczestnika, w tym dokonywania jej napraw i konserwacji oraz zapewnienia drogi dojazdowej do urządzeń sieci;

2) zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania za I i II instancję w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej, wynikającej z treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 461);

3) ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

Pełnomocnik uczestnika w odpowiedzi na apelację wnosil o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje: apelacja nie jest uzasadniona.

W ocenie Sądu II instancji nie ma racji autor apelacji zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie wskazanych w niej *expressis verbis* przepisów prawa materialnego oraz procesowego.

Zarzut naruszenia, w zaskarżonym postanowieniu, art. 7 k.c. w związku z art. 292 i art. 305⁴ k.c. nie znajduje uzasadnienia.

W sytuacji rozważania zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu i przyjęcia odpowiedniego terminu zasiedzenia, decydujące znaczenia ma istnienie dobrej bądź złej wiary w momencie przeprowadzenia inwestycji i objęcia w posiadanie służebności.

Faktem niespornym jest, że własność działek (...) położonych w S. nabył T. G. od Skarbu Państwa, w dniu 28.11.1990r. Wnioskodawca kupując działki wiedział, że na nieruchomości znajdują się urządzenia w postaci linii i słupów energetycznych. Skoro nie wniósł żadnych zastrzeżeń to znaczy, że godził się na obciążenie jego nieruchomości na rzecz Zakładu (...). W momencie kiedy działki stały się własnością wnioskodawcy (własnością prywatną) Zakład (...), który w imieniu Skarbu Państwa wykonywał faktyczne władztwo nad sprzedaną nieruchomością w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu, mógł zasadnie uważać, że nabywca gruntów godzi się na istniejące obciążenie jego nieruchomości.

Jak wynika z poczynionych ustaleń faktycznych linia energetyczna była modernizowana (remont kapitalny) w roku 1978 i formalnie rzecz ujmując, z punktu widzenia obowiązującej wtedy zasady jedności własności państwowej, Zakład (...) zarządzający instalacją energetyczną w imieniu Skarbu Państwa był w dobrej wierze.

Domniemanie dobrej wiary posiadacza (art. 7 k.c.) może wzruszyć jedynie dowód, że posiadacz w chwili rozpoczęcia posiadania w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu wiedział lub mógł się dowiedzieć o tym, że narusza prawo innej osoby . W niniejszej sprawie istotnym jest dobra wiara posiadacza na początku okresu posiadania prowadzącego do zasiedzenia. Jej utrata bowiem w czasie trwania posiadania nie ma znaczenia.

Oznacza powyższe, że Sąd I instancji zasadnie wywiódł, iż posiadanie spornej służebności przez (...) S.A. w L. jest posiadaniem w dobrej wierze, co oznacza, iż termin jej zasiedzenia upłynął z dniem 18.11.2010 r.

W tym stanie rzeczy zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanych w apelacji nie jest uzasadniony i nie może odnieść zamierzonego skutku.

Nie ma racji apelujący, kiedy podnosi, że wadliwie sformułowane zostało uzasadnienie zaskarżonego postanowienia. W ocenie Sądu Okręgowego prawidłowo został ustalony stan faktyczny oraz została wskazana podstawa prawna orzeczenia.

Prawidłowe jest również rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w przedmiocie kosztów postępowania. Orzeczenie w tym zakresie jest korzystne dla wnioskodawcy, który to sprawę przegrał i w takim wypadku nie może domagać się od uczestnika zwrotu niezbędnych kosztów postępowania.

Bezzasadne jest wskazywanie w apelacji na błąd w ustaleniach faktycznych, który miałby wykluczać możliwość zasiedzenia spornej służebności przez uczestnika. Jak wynika z przeprowadzonych w sprawie dowodów pracownicy uczestnika regularnie konserwowali linię energetyczną oraz pozostałe urządzenia. Linia energetyczna była przez okres konieczny do zasiedzenia służebności eksploatowana, bowiem bez przerwy przesyłano za jej pośrednictwem prąd elektryczny (sytuacja ta nie uległa zmianie do chwili obecnej).

Ponieważ zarzuty apelacji nie są uzasadnione dlatego i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy postanowił jak w sentencji. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3k.p.c.